

DOI [https://doi.org/10.58442/2218-7650-2023-25\(54\)-147-163](https://doi.org/10.58442/2218-7650-2023-25(54)-147-163)
УДК 378.147.091.39:811.111'276.6:61-051]:004.9

Кушнір Валентина Сергіївна,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри мовної підготовки
Національного медичного університету
імені О. О. Богомольця.
Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0003-1316-9801>
k.valentina8425@gmail.com

Камінська Ія Петрівна,
кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри мовної підготовки
Національного медичного університету
імені О. О. Богомольця.
Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0001-7156-0484>
kamshik@ukr.net

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ «SOFT SKILLS» МАЙБУТНІХ МЕДИКІВ

Анотація. У статті представлено результати дослідження проблеми розвитку «м'яких» навичок (soft skills) майбутніх медиків інтерактивними методами на заняттях із дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням». Представлено погляди дослідників щодо сутності soft skills майбутніх фахівців, які схарактеризовано як індивідуальні, комунікативні, управлінські якості особистості, що сприяють особистісно-професійному розвитку, ефективній соціальній взаємодії, є значущими в процесі працевлаштування, виконання професійної діяльності фахівців. До класифікації soft skills майбутніх медиків віднесено: здатність до співпраці в команді, критичне мислення, лідерські якості, адаптаційні здібності, стресостійкість, креативність щодо вирішення складних завдань, гнучкість. Презентовано основні підходи науковців щодо розвитку soft skills майбутніх фахівців (участь студентів в олімпіадах, конкурсах, конференціях, тренінгах, застосування інтерактивних методів навчання, методу моделювання професійно-орієнтованих комунікативних ситуацій, використання комбінації форм організації навчальної діяльності,

поєднання видів мовленнєвої діяльності на заняття з іноземної мови тощо). Уточнено поняття «інтерактивні методи навчання» як способів міжособистісної різнопланової взаємодії в процесі реалізації мети заняття. Серед основних видів інтерактивних методів навчання виокремлено: мозковий штурм, коло ідей, мікрофон, метод передбачення, дискусію, гронування, ділову гру, евристичну бесіду, дискусію, метод «круглого столу», рольову гру, кейс-метод, метод вправ, метод проектів, карусель, акваріум, мікрофон тощо. Продемонстровано приклади застосування інтерактивних методів навчання (роботи в парах, у групах, кейс-методу, рольової гри) на заняттях студентів спеціальності «Стоматологія» з дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням». Наведено аргументи щодо впливу інтерактивних методів навчання на розвиток soft skills майбутніх медиків.

Ключові слова: професійне становлення; soft skills; інтерактивні методи навчання; метод роботи в парах; кейс-метод; рольова гра.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. В умовах швидкоплинних змін суспільства професійне становлення майбутніх медиків, що передбачає процес розвитку професійної спрямованості, готовності до професійного зростання, професійно важливих якостей, формування професійної компетентності [1], набуває нових сенсів. Адже для сучасних роботодавців крім фахових знань, умінь, навичок, способів виконання професійної діяльності актуальності набувають м'які навички («soft skills»), завдяки яким майбутні медики здатні працювати в команді, надаючи комплексну допомогу пацієнту, спроможні ефективно комунікувати, управляти конфліктами, здійснюючи догляд за пацієнтом, підтримуючи його родичів, уміють контролювати емоції власні та пацієнта, здатні приймати відповідальні рішення в складних, надзвичайних ситуаціях, пов'язаних із загрозою життю пацієнта тощо [2], [3]. Розвиток «soft skills» стає одним із пріоритетних завдань закладів вищої освіти, які, дотримуючись стандартів і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти [4], мають можливість створити сприятливі умови для його вирішення.

У процесі професійного становлення майбутніх медиків розвиток «soft skills» в умовах освітнього середовища закладів вищої освіти доцільно здійснювати під час вивчення мовознавчих дисциплін, зокрема, англійської

мови за професійним спрямуванням. Оскільки, організовуючи діяльність студентів на практичних заняттях із англійської мови, не достатньо лише виконувати завдання з читання, аудіювання, мовлення чи письма за репродуктивним принципом граматико-перекладним методом навчання [5], важливо створювати умови для суб'єкт-суб'єктної, діалогічної взаємодії між викладачем і студентами шляхом застосування інтерактивних методів навчання [6]. Саме під час використання інтерактивних методів на заняттях у майбутніх фахівців розвиваються комунікативні навички, вміння працювати в команді, здатність до кооперації, співпраці, адаптації, творчі здібності [7], тобто навички «soft skills». Тому проблема розвитку «soft skills» майбутніх медиків через застосування інтерактивних методів навчання на заняттях із дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» стає все більш актуальною та потребує нових підходів до вирішення.

Аналіз останніх актуальних досліджень та публікацій. Проблема м'яких навичок («soft skills») майбутніх фахівців є предметом дослідження як українських, так і зарубіжних учених (Л. Гребінник [8], О. Делія [9], О. Казачінер [10], І. Паславська [7], М. Роблес [11], І. Чухно [12], О. Шестель [13] та ін.). Науковці визначають сутність, різновиди, особливості soft skills майбутніх медиків.

І. Іваненко [2], Г. Корнюш [14], Ю. Марушко [15], Н. Тимощук [6] та інші, акцентують увагу на аспектах розвитку м'яких навичок майбутніх фахівців, зокрема, майбутніх медиків. Сутність, класифікацію інтерактивних методів навчання представлено у працях таких дослідників, як: А. Медведчук [16], О. Павлик [17], О. Пометун [18], С. Сисоєва [19], Н. Солодюк [20] та ін. Особливості застосування інтерактивних методів навчання на заняттях із іноземної мови продемонстрували О. Пометун [18], П. Скейлс [21], С. Шуть [22] та ін.

Однак відкритою залишається проблема розвитку м'яких навичок майбутніх медиків інтерактивними методами на заняттях із дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням».

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті: обґрунтувати доцільність застосування інтерактивних методів навчання на заняттях із дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» у розвитку soft skills майбутніх медиків.

Завдання статті:

1. Схарактеризувати погляди науковців щодо характеристики soft skills майбутніх медиків, інтерактивних методів навчання.

2. Аргументувати вплив інтерактивних методів навчання на розвиток soft skills майбутніх медиків.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ / THE THEORETICAL BACKGROUNDS

Питання розвитку soft skills майбутніх фахівців ґрунтується на дослідженнях науковців (Л. Гребінник [8], О. Делія [9], О. Казачінер [10], І. Паславська [7], М. Роблес [11], І. Чухно [12], О. Шестель [13] та ін.), які розглядають зазначене явище в межах сфери своїх наукових розвідок, додаючи до загального уявлення щодо феномена нові властивості та характеристики. М'які навички майбутніх фахівців представлено науковцями як особистісні якості, таланти людини, які вирізняють її від інших уміннями і компетентностями [11].

Дослідники пропонують класифікацію soft skills майбутніх фахівців: командна робота (вміння працювати в команді, здатність досягати спільних цілей), комунікативні навички (вміння чітко, ефективно, зрозуміло передавати інформацію іншим), стресостійкість (здатність контролювати емоції власні та інших, спроможність витримувати вольові, емоційні навантаження без негативних наслідків для здоров'я), управління конфліктами (вміння залагоджувати конфлікти, аргументувати власну думку, переконувати), прийняття рішень (здатність ухвалювати конструктивні рішення в непередбачуваних обставинах) [3].

Відповідно до результатів аналізу досліджень учених (І. Іваненко [2], Г. Корнюш [14], Ю. Марушко [15], А. Медведчук [16], О. Павлик [17], О. Пометун [18], С. Сисоєва [19], П. Скейлс [21], Н. Солодюк [20], Н. Тимошук [6], С. Шуть [22] та ін.) охарактеризовано сутність інтерактивних методів навчання як способів міжособистісної взаємодії учасників освітнього процесу під час реалізації мети заняття [Солодюк]; визначено основні підходи до класифікації інтерактивних методів навчання (інтерактивні технології кооперативного навчання, інтерактивні технології колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань) [18]; презентовано погляди науковців щодо шляхів розвитку м'яких навичок майбутніх медиків (участь в олімпіадах, конкурсах, застосування інтерактивних методів навчання, комбінації форм організації навчальної діяльності, поєднання видів мовленнєвої діяльності на заняття з іноземної мови); продемонстровано особливості застосування інтерактивних методів навчання на заняттях із іноземної мови [18], [21], [22].

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

У процесі досягнення мети статті використано теоретичні методи дослідження: аналіз наукових праць із проблем розвитку soft skills майбутніх медиків, особливостей застосування інтерактивних методів навчання на заняття з англійської мови, порівняння сучасного стану досліджуваної проблеми, систематизація, узагальнення поглядів учених щодо розуміння основних понять і термінів.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESULTS OF THE RESEARCH

У працях О. Делія, О. Казанічер, І. Паславської, І. Чухно зазначено, що soft skills (м'які навички) – це індивідуальні, комунікативні, управлінські якості особистості, які сприяють особистісно-професійному розвитку, ефективній соціальній взаємодії, є значущими в процесі працевлаштування, виконання професійної діяльності фахівців [7], [9], [10], [12].

До основних видів soft skills О. Казанічер відносить комунікативні вміння, творчі здібності, здатність до співпраці в команді, критичне мислення, лідерські якості, адаптаційні здібності [10].

А. Данилюк, О. Старинець, О. Шестель вважають, що м'які навички майбутнього фахівця проявляються в стресостійкості, здатності спілкуватися рідною, іноземними мовами, комунікабельності, гнучкості, вмінні самовдосконалюватися, цілеспрямованості [13].

Для Л. Гребінник soft skills майбутнього фахівця включають соціальні, ментальні, організаційні, особистісні властивості особистості, ключову роль серед яких відіграють мультикультурна компетентність, креативність щодо вирішення складних завдань, робота в команді, емоційна стабільність [8].

Згідно з дослідженнями С. Гордійчук, І. Іваненка, О. Кохан успішне виконання професійної діяльності медичних фахівців залежить від розвитку м'яких навичок, які чітко прослідковуються під час надання медичної допомоги пацієнту, комунікативної підтримки його близьких, врахування індивідуальних особливостей пацієнта, співпраці з колегами, праці в критичних умовах, контролю власних емоцій, залагоджування конфліктів, адекватного вираження думок, прийняття важливих для життя пацієнта рішень [2], [23].

Відповідно до результатів аналізу сучасних досліджень учених з'ясовано, що проблема розвитку soft skills майбутніх фахівців, в тому числі майбутніх медиків, широко обговорюється в наукових колах.

Так, на думку С. Гордійчук, І. Іваненка, у процесі розвитку soft skills

майбутніх медиків важливо залучати студентів до участі в олімпіадах, конкурсах, конференціях, тренінгах, семінарах, майстер-класах, застосовувати під час практичних занять із фахових дисциплін інтерактивну симуляцію, моделюючи ситуації професійної діяльності [2].

О. Бовкун, Б. Дмитришин, О. Дмитришин, С. Єсіпова, Ю. Марушко, вважають, що для розвитку м'яких навичок майбутніх медиків доцільно у процесі професійного становлення студентів використовувати різноманітні інтерактивні методи навчання (метод клінічних кейсів, проблемно-дослідницький метод, метод конкурентних груп, тренінгових технологій, метод проведення наукових конференцій), проводити спільні засідання молодих науковців, здобувачів освіти, досвідчених професорів, реалізовувати виробничу практику. Оскільки такі види діяльності розвивають у студентів уміння працювати в команді, вирішувати конфлікти, критично, творчо мислити, толерантно ставитися до інших, здатність аналізувати історію хвороб складних пацієнтів, комунікувати з пацієнтами, членами їх родини, колегами, самостійно приймати рішення [15].

Н. Тимощук акцентує увагу на розвиток soft skills майбутніх фахівців у процесі вивчення іноземних мов через застосування: методу моделювання професійно-орієнтованих комунікативних ситуацій, інноваційних технологій навчання, які сприяють створенню активного освітнього середовища, проблемно-ситуаційних практик навчання, розробленню кейсів, організації навчальних конкурсів, самостійної наукової творчості. Завдяки використанню зазначених методів під час навчання студентів створюються ситуації, що відповідають пізнавальним інтересам студентів, розкривають їх іншомовні комунікативні здібності, формують уміння вести бесіду, висловлюватися, аргументувати думку, уточнювати інформацію, адже ґрунтуються на особистісно орієнтованому, студентоцентрованому підходах до освітнього процесу, зосереджені на суб'єкт-суб'єктній, діалогічній взаємодії між викладачем і студентами [6].

Із позиції Г. Корнюш, найбільш ефективний розвиток м'яких навичок майбутніх фахівців відбувається під час занять із вивчення іноземної мови, у процесі реалізації яких застосовується комбінація форм організації навчальної діяльності студентів (індивідуальної, парної, групової), поєднуються види мовленнєвої діяльності (говоріння, аудіювання, письма, читання), використовується метод вправ, що відображають реальні життєві ситуації [14].

Отже, в результаті аналізу наукових праць дослідників [2], [6], [14],

[15] виявлено, що найефективнішими у процесі розвитку м'яких навичок майбутніх фахівців є інтерактивні методи навчання на заняттях із вивчення іноземної мови. Тому вважаємо за необхідне більш детально розглянути питання розвитку soft skills майбутніх медиків інтерактивними методами навчання в процесі опанування дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням». Крім того, як зазначає Н. Волкова, у процесі реалізації таких методів навчання здійснюється дотримання принципів: гуманізації, індивідуальної підтримки, усвідомлення і відповідальності, інтерактивності, діалогізації, толерантності, особистісної свободи тощо [24].

Важливо зазначити, що інтерактивні методи навчання, на думку А. Медведчук, – це спосіб взаємодії через бесіду, діалог, застосування якого сприяє розвитку комунікативної компетентності майбутніх фахівців, умінь приймати колективні, індивідуальні рішення в непередбачуваних обставинах майбутньої професійної діяльності [16].

Н. Солодюк розглядає інтерактивні методи навчання як способи міжособистісної різнопланової взаємодії, що забезпечують реалізацію мети, завдань заняття. Провідною особливістю інтерактивних методів навчання, з позиції дослідника, є здатність забезпечувати активність учасників освітнього процесу, позитивно впливати на процес засвоєння навчального матеріалу [20].

Для О. Пометун, Н. Побірченко, Г. Коберник, О. Комар, Т. Торчинської застосування інтерактивних методів навчання під час опанування навчального матеріалу сприяє залученню до процесу пізнання всіх здобувачів освіти, які, маючи можливість дискутувати, обмінюються знаннями, ідеями, способами діяльності в атмосфері доброзичливості та взаємодопомоги [18].

Класифікуючи інтерактивні методи навчання, О. Павлик виокремлює такі методи: мозковий штурм, коло ідей, мікрофон, метод передбачення, дискусію, ґрунування, ділову гру тощо [17].

У працях С. Сисоевої визначає такі методи інтерактивного навчання: евристичну бесіду, дискусію, «мозкову атаку», метод «круглого столу», ділову гру, рольову гру, кейс-метод, метод вправ, метод проєктів, метод моделювання ситуацій, обговорення відеозаписів [19].

До класифікації інтерактивних методів навчання О. Пометун, Н. Побірченко, Г. Коберник, О. Комар, Т. Торчинська включають: інтерактивні технології кооперативного навчання (робота в парах, групах, трійках, карусель, акваріум), інтерактивні технології колективно-

групового навчання (мікрофон, незавершені речення, мозковий штурм, ажурна пилка), технології ситуативного моделювання (імітаційна, рольова ігри, драматизація), технології опрацювання дискусійних питань (займи позицію, кейс-метод, дискусія) [18].

Обґрунтовуючи вплив інтерактивних методів навчання на розвиток soft skills майбутніх медиків, вважаємо за доцільне навести приклади застосування методів роботи в парах, у групах, кейс-методу, рольової гри на практичних заняттях студентів 2 курсу спеціальності «Стоматологія» з дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням».

Особливість методу роботи в парах полягає в організації діяльності студентів у парах із метою виконання спільного завдання (обговорити текст, взяти інтерв'ю, зробити критичний аналіз документа, дати відповіді на запитання, створити діалог). Завдяки методу майбутні медики мають можливість обмінятися думками, розвинути комунікативні навички, вміння висловлювати думку, критично мислити, переконувати, вести дискусію [18]. Виконуючи завдання методом роботи в парах на занятті з дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням», обираючи, наприклад, тему «Dental Caries» за матеріалами підручника «English for Dentists – Англійська мова для стоматологів» [25], майбутні медики, об'єднуючись у пари, разом ознайомлюються з тематичним матеріалом, на основі якого створюють діалог лікаря та пацієнта, в ході якого лікар має делікатно пояснити пацієнту особливості захворювання, профілактичні дії, пацієнт, у свою чергу, ставить запитання, сперечається, переконує в правильному, регулярному догляді за зубами тощо. Після підготовки пари презентують результати спільної роботи іншим учасникам заняття.

Опрацьовуючи тему «Preparation and Filling of the Cavity» [25], використовуючи метод роботи в парах, суть якого полягає в об'єднанні учасників у групи по 5–6 осіб, розподілі ролей («спікер», «секретар», «посередник», «доповідач»), виконанні спільного завдання за матеріалами теми (розробити спільний проєкт, запропонувати коло ідей, здійснити пошук інформації тощо) [18], майбутні медики можуть організувати та продемонструвати проведення консилиуму щодо встановлення стану здоров'я пацієнта, визначення обсягу роботи над проблемою, рекомендацій щодо подальшого лікування. Метод роботи в групах сприяє розвитку в студентів уміння працювати в команді, знаходити варіанти спільного рішення, залагоджувати конфлікти, формуює стресостійкість, толерантність до думок інших [18].

Застосовуючи кейс-метод, що передбачає спільну діяльність майбутніх медиків із розгляду, аналізу ситуацій, конфліктних випадків, інцидентів у професійній діяльності [21], під час опанування матеріалу теми «Root Canal Treatment» [25], важливо заздалегідь підготувати текст проблемної ситуації в ході лікування кореневих каналів пацієнта (алергічна реакція пацієнта на анестетик, страх пацієнта перед ін'єкцією, руйнування частини зуба під час лікування кореневого каналу тощо), запропонувати ситуацію учасникам заняття, встановити час для вирішення ситуації, розглянути варіанти виходу з ситуації. За допомогою кейс-методу майбутні медики мають можливість відпрацювати стратегію дій у реальній ситуації, розвинути вміння ухвалювати конструктивне рішення в непередбачуваних обставинах, здатність контролювати емоції власні та пацієнта [18].

Використовуючи метод рольової гри, суть якого полягає в імітації реальності шляхом відтворення ситуації у ролі [22], вивчаючи тему «Tooth Extraction» [25], необхідно визначити діючих осіб (пацієнт, лікар, лікар-лаборант, експерт, ведучий тощо), озвучити ситуацію з видалення зуба, виконати ролі кожному учаснику в словесній формі (пацієнт озвучує скарги, лікар проводить огляд, збирає анамнез, виконує процедуру з видалення зуба, лікар-лаборант пропонує лабораторні результати, готує до процедури пацієнта, експерт оцінює правильність лікарської тактики, ведучий координує роботу, вказує на переваги і недоліки виконавців ролей). У ході застосування методу рольової гри майбутні медики проживають ситуацію професійної діяльності в реальному часі, набувають досвіду, розвивають творчі здібності, здатність ухвалювати конструктивні рішення щодо ситуації шляхом комунікації, уміння знаходити компроміси в конфліктних нестандартних обставинах [22].

Результати аналізу щодо особливостей застосування інтерактивних методів навчання на практичних заняттях із дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням», характер їх впливу на розвиток умінь, навичок, здатностей, особистісних властивостей здобувачів освіти спеціальності «Стоматологія», дають підстави констатувати, що інтерактивних методів навчання є дієчим чинником у процесі розвитку soft skills майбутніх медиків.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Отже, відповідно до результатів аналізу наукових розвідок дослідників з'ясовано, що розвиток soft skills майбутніх медиків обумовлено

застосуванням інтерактивних методів навчання на заняттях із іноземної мови. М'які навички розглянуто як індивідуальні, комунікативні, управлінські якості особистості, що сприяють особистісно-професійному розвитку, ефективній соціальній взаємодії, є значущими в процесі працевлаштування, виконання професійної діяльності фахівців. Наведено класифікацію різновидів soft skills майбутніх медиків (здатність до співпраці в команді, критичне мислення, лідерські якості, адаптаційні здібності, стресостійкість, креативність щодо вирішення складних завдань, гнучкість тощо). Схарактеризовано сутність інтерактивних методів навчання як способів міжособистісної різнопланової взаємодії в процесі реалізації мети заняття. Презентовано класифікації дослідників щодо інтерактивних методів навчання: інтерактивні технології кооперативного навчання, інтерактивні технології колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань. Обґрунтовано вплив застосування інтерактивних методів навчання (роботи в парах, у групах, кейс-методу, рольової гри) на розвиток soft skills майбутніх медиків шляхом демонстрації прикладів практичного втілення методів на заняттях із дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням».

Перспектива подальших досліджень. Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів зазначеної проблеми. Подальше її вивчення вбачаємо в поглибленому аналізі зарубіжного досвіду з проблеми розвитку soft skills майбутніх медиків інтерактивними методами навчання на заняттях із мовознавчих дисциплін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] О. В. Бацилева, І. В. Пузь, «Особливості формування професійно важливих якостей під час професійного становлення майбутніх психологів», у *Вектори розвитку сучасної педагогічної та психологічної науки в Україні та країнах ЄС*, 2020, ч. 1, с. 55–72. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/vZsWaQ> Дата звернення: Лип. 15, 2023.
- [2] І. В. Іваненко, С. В. Гордійчук, «Формування загальних компетентностей у здобувачів медичної освіти», *Педагогічні науки: теорія та практика*, № 3(39), с. 154–159, 2021. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://eprints.zu.edu.ua/34601/1/Gordijchuk.pdf> Дата звернення: Лип. 15, 2023.

- [3] Н. Коляда, О. Кравченко, «Практичний досвід формування "soft-skills" в умовах закладу вищої освіти», *Актуальні питання гуманітарних наук*, вип. 27, № 3, с. 137–145, 2020. [Електронний ресурс]. Доступно: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/27_2020/part_3/26.pdf Дата звернення: Лип. 15, 2023.
- [4] Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). 2015. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/4qC0TH> Дата звернення: Лип. 15, 2023.
- [5] Л. Г. Русалкіна, «Стан англомовної професійної підготовки майбутніх лікарів у медичних закладах вищої освіти», *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*, № 3, с. 196–201, 2019. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/xN8KFk> Дата звернення: Лип. 15, 2023.
- [6] Н. Тимощук, «Формування «soft-skills» засобами іноземної мови: теоретичний і практичний аспекти», на *Міжнар. інтернет-конф. Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України*. Вінниця, 2021, с. 231–236.
- [7] І. С. Паславська, «Розвиток у студентів "soft skills" у процесі вивчення іноземної мови як необхідний компонент конкурентоспроможності майбутніх фахівців», *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*, № 3(334), с. 196–204, 2020. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/GWzyVF> Дата звернення: Лип. 15, 2023.
- [8] Л. В. Гребінник, «Мовна практика за кордоном як один із шляхів формування soft skills у сучасного фахівця, на *міжвузів. наук.-метод. семінарі Soft skills – невід’ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у XXI столітті*. Київ, 2020, с. 21–25.
- [9] О. Делія, «Особистість керівника як чинник ефективного управління», *Економічний аналіз*, т. 11(2), с. 187–189, 2012. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/8f542p> Дата звернення: Лип. 15, 2023.
- [10] О. С. Казачінер, «"Hard skills" та "soft skills" інклюзивно компетентного вчителя іноземної мови», *Інноваційна педагогіка. Теорія і методика професійної освіти*, вип. 10, т. 1, с. 153–156, 2019.

- [Електронний ресурс].
Доступно: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_1/35.pdf Дата звернення: Лип. 15, 2023.
- [11] M. Robles, «Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace», *Business Communication Quarterly*, № 75(4), p. 453–465, 2012. [Online]. Available: <https://is.gd/3me7c5> Дата звернення: Лип. 15, 2023.
- [12] І. А. Чухно, «Формування soft skills як складова якісної підготовки студентів медичних ЗВО в сучасних умовах», на *Міжнар. наук.-практ. конф. Topical issues of modern science, society and education*. Харків, 2021, с. 613–619.
- [13] О. Г. Шестель, О. А. Старинець, А. М. Данилюк, «Інноваційні підходи до формування "soft skills" у професійній діяльності фахівців сфери послуг», *Інновації та технології в сфері послуг і харчування*, № 1/2(3/4), с. 102–109, 2021. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.journals.chdtu.ck.ua/index.php/itsf/article/view/9/8> Дата звернення: Лип. 15, 2023.
- [14] Г. В. Корнюш, «Формування м'яких навичок у студентів закладів вищої освіти в контексті навчання іноземних мов», *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі: міжпредметні зв'язки*, вип. 36, с. 99–110, 2020.
- [15] Ю. В. Марушко, Б. Я. Дмитришин, О. А. Бовкун, С. І. Єсипова та О. А. Дмитришин, «Формування соціальних навичок як необхідного компонента конкурентоспроможності лікаря», на *навч.-наук. конф. Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)*. Запоріжжя, 2022, с. 75–77.
- [16] А. В. Медведчук, «Інтерактивні методи навчання іноземної мови», *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля, Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки*, № 2(16), с. 307–311, 2018. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2018/2/47.pdf> Дата звернення: Лип. 15, 2023.
- [17] О. А. Павлик, «Інтерактивні технології в підготовці вчителя-словесника», *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка*, № 25, с. 116–118, 2005. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://eprints.zu.edu.ua/1145/1/05poapvs.pdf> Дата звернення: Лип. 15, 2023.
- [18] О. І. Пометун, Н. С. Побірченко, Г. І. Коберник, О. А. Комар та

- Т. А. Торчинська, *Інтерактивні технології: теорія та методика*. Київ, Україна, 2008.
- [19] С. О. Сисоєва, *Інтерактивні технології навчання дорослих*. Київ, Україна, 2011.
- [20] Н. В. Солодюк, «Поняття "інтерактивний метод навчання" як лінгводидактична категорія», *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*, № 1(298), с. 107–114, 2016.
- [21] P. Scales, *Teaching in the Lifelong Learning Sector*. Maidenhead, 2013.
- [22] С. В. Шуть, Ю. М. Казаков, Т. А. Трибрат та ін., «Інтерактивні методи в навчанні сімейного лікаря на додипломному етапі», на *навч.-наук. конф. Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика*. Полтава, 2020, с. 268–269.
- [23] О. М. Кохан, «Soft skills як необхідний компонент конкурентоспроможності майбутніх фахівців», на *наук.-метод. семін. «Soft Skills – невід’ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у XXI столітті»*. Київ, с. 46, 2020.
- [24] Н. П. Волкова, *Інтерактивні технології навчання у вищій школі*. Дніпро, 2018.
- [25] Л. Я. Аврахова, І. О. Паламаренко, О. В. Голік, Л. К. Москаленко та ін., *English for Dentists – Англійська мова для стоматологів*. Київ, Україна, 2018.

INTERACTIVE METHODS AS A DEVELOPMENT FACTOR OF SOFT SKILLS OF FUTURE DOCTORS

Valentyna Kushnir,

PhD (pedagogics), senior lecturer
of the Department of Languages Studies
of Bogomolets National Medical University,
Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0000-0003-1316-9801>
k.valentina8425@gmail.com

Iya Kaminskya,

PhD (psychological sciences), senior lecturer
of the Department of Languages Studies
of Bogomolets National Medical University,
Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0000-0001-7156-0484>
kamshik@ukr.net

Abstract. The article deals with the study results of the problem devoted to the soft skills development of future doctors using interactive methods in classes on the discipline «English language for professional purposes». The views of researchers regarding the essence of soft skills of future specialists are presented. They are characterized as individual, communicative, managerial qualities of a person that contribute to personal and professional development, and effective social interaction and are significant in the process of employment, and performance of professional activities of specialists. The classification of soft skills of future doctors includes the ability to cooperate in a team, critical thinking, leadership qualities, adaptive abilities, stress resistance, creativity in solving complex tasks, and flexibility. The main approaches of scientists to the development of soft skills of future specialists include the participation of students in olympiads, competitions, conferences, training, the use of interactive teaching methods, the method of modeling professional communicative situations, the use of a combination of forms of educational activities organization, a combination of speech activities types for foreign language classes are presented. The concept of «interactive learning methods» as ways of interpersonal diverse interaction in the process of realizing the lesson's goal has been specified. Brainstorming, circle of ideas, microphone, prediction method, discussion, clustering, business game, heuristic conversation, discussion, «round table» method, role play, case method, exercise method, project method, carousel, aquarium, microphone, and others are distinguished among the main types of interactive learning methods. Examples of the realization of interactive learning methods (work in pairs, groups, case method, role play) in the students' classes of the «Dentistry» specialty on the discipline «English for professional purposes» are demonstrated. Arguments regarding the influence of interactive teaching methods on the development of soft skills of future doctors are presented.

Keywords: professional development; soft skills; interactive learning methods; work in pairs; case method; role play

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] O. V. Batsylieva, I. V. Puz, «Osoblyvosti formuvannia profesiino vazhlyvykh yakosti pid chas profesiinoho stanovlennia maibutnikh psykholohiv», u Vektory rozvytku suchasnoi pedahohichnoi ta psykholohichnoi nauky v Ukraini ta krainakh YeS, 2020, ch. 1, s. 55–72.

- [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/vZsWaQ> Data zvernennia: Lyp. 15, 2023.
- [2] I. V. Ivanenko, S. V. Hordiichuk, «Formuvannia zahalnykh kompetentnosti u zdobuvachiv medychnoi osvity», Pedagogichni nauky: teoriia ta praktyka, № 3(39), s. 154–159, 2021. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <http://eprints.zu.edu.ua/34601/1/Gordijchuk.pdf> Data zvernennia: Lyp. 15, 2023.
- [3] N. Koliada, O. Kravchenko, «Praktychnyi dosvid formuvannia "soft-skills" v umovakh zakladu vyshchoi osvity», Aktualni pytannia humanitarnykh nauk, vyp. 27, № 3, s. 137–145, 2020. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/27_2020/part_3/26.pdf Data zvernennia: Lyp. 15, 2023.
- [4] Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity (ESG). 2015. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/4qC0TH> Data zvernennia: Lyp. 15, 2023.
- [5] L. H. Rusalkina, «Stan anhlomovnoi profesiinoi pidhotovky maibutnykh likariv u medychnykh zakladakh vyshchoi osvity», Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedagogichni nauky, № 3, s. 196–201, 2019. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/xN8KFk> Data zvernennia: Lyp. 15, 2023.
- [6] N. Tymoshchuk, «Formuvannia «soft-skills» zasobamy inozemnoi movy: teoretychni i praktychni aspekty», na Mizhnar. internet-konf. Sotsialno-politychni, ekonomichni ta humanitarni vymiry yevropeiskoi intehtratsii Ukrainy. Vinnytsia, 2021, s. 231–236.
- [7] I. S. Paslavska, «Rozvytok u studentiv "soft skills" u protsesi vyvchennia inozemnoi movy yak neobkhydnyi komponent konkurentospromozhnosti maibutnykh fakhivtsiv», Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka, № 3(334), s. 196–204, 2020. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/GWzyVF> Data zvernennia: Lyp. 15, 2023.
- [8] L. V. Hrebinyk, «Movna praktyka za kordonom yak odyz iz shliakhiv formuvannia soft skills u suchasnoho fakhivtsia, na mizhvuziv. nauk.-metod. seminari Soft skills – nevidiemni aspekty formuvannia konkurentospromozhnosti studentiv u XXI stolitti. Kyiv, 2020, s 21–25.
- [9] O. Delia, «Osobystist kerivnyka yak chynnyk efektyvnoho upravlinnia», Ekonomichniy analiz, t. 11(2), s. 187–189, 2012. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/8f542p> Data zvernennia: Lyp. 15, 2023.
- [10] O. S. Kazachiner, «"Hard skills" ta "soft skills" inkliuzyvno

- kompetentnoho vchytelia inozemnoi movy», Innovatsiina pedahohika. Teoriia i metodyka profesiinoi osvity, vyp. 10, t. 1, s. 153–156, 2019. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_1/35.pdf Data zvernennia: Lyp. 15, 2023.
- [11] M. Robles, «Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace», Business Communication Quarterly, № 75(4), p. 453–465, 2012. [Online]. Available: <https://is.gd/3me7c5> Data zvernennia: Lyp. 15, 2023.
- [12] I. A. Chukhno, «Formuvannia soft skills yak skladova yakisnoi pidhotovky studentiv medychnykh ZVO v suchasnykh umovakh», na Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Topical issues of modern science, society and education. Kharkiv, 2021, s. 613–619.
- [13] O. H. Shestel, O. A. Starynets, A. M. Danyliuk, «Innovatsiini pidkhody do formuvannia "soft skills" u profesiinii diialnosti fakhivtsiv sfery posluh», Innovatsii ta tekhnolohii v sferi posluh i kharchuvannia, № 1/2(3/4), s. 102–109, 2021. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <http://www.journals.chdtu.ck.ua/index.php/itsf/article/view/9/8> Data zvernennia: Lyp. 15, 2023.
- [14] H. V. Korniiush, «Formuvannia miakykh navychok u studentiv zakladiv vyshchoi osvity v konteksti navchannia inozemnykh mov», Vykladannia mov u vyshchykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi: mizhpredmetni zviazky, vyp. 36, s. 99–110, 2020.
- [15] Yu. V. Marushko, B. Ya. Dmytryshyn, O. A. Bovkun, S. I. Yesypova ta O. A. Dmytryshyn, «Formuvannia sotsialnykh navychok yak neobkhidnoho komponenta konkurentospromozhnosti likaria», na navch.-nauk. konf. Sotsialno-etychni ta deontolohichni problemy suchasnoi medytsyny (nemedychni problemy v medytsyni). Zaporizhzhia, 2022, s. 75–77.
- [16] A. V. Medvedchuk, «Interaktyvni metody navchannia inozemnoi movy», Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia, Seriiia «Pedahohika i psykholohiia». Pedahohichni nauky, № 2(16), s. 307–311, 2018. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2018/2/47.pdf> Data zvernennia: Lyp. 15, 2023.
- [17] O. A. Pavlyk, «Interaktyvni tekhnolohii v pidhotovtsi vchytelia-slovesnyka», Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu im. I. Franka, № 25, s. 116–118, 2005. [Elektronnyi resurs].

Доступно: <http://eprints.zu.edu.ua/1145/1/05poapvs.pdf> Data
звернення: Лyp. 15, 2023.

- [18] O. I. Pometun, N. S. Pobirchenko, H. I. Kobernyk, O. A. Komar та T. A. Torchynska, *Interaktyvni tekhnolohii: teoriia ta metodyka*. Kyiv, Ukraina, 2008.
- [19] S. O. Sysoieva, *Interaktyvni tekhnolohii navchannia doroslykh*. Kyiv, Ukraina, 2011.
- [20] N. V. Solodiuk, «Poniattia "interaktyvnyi metod navchannia" yak lnhvodydaktychna katehoriia», *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, № 1(298), s. 107–114, 2016.
- [21] P. Scales, *Teaching in the Lifelong Learning Sector*. Maidenhead, 2013.
- [22] S. V. Shut, Yu. M. Kazakov, T. A. Trybrat та in., «Interaktyvni metody v navchanni simeinoho likaria na dodyplomnomu etapi», *na navch.-nauk. konf. Suchasna medychna osvita: metodolohiia, teoriia, praktyka*. Poltava, 2020, s. 268–269.
- [23] O. M. Kokhan, «Soft skills yak neobkhidnyi komponent konkurentospromozhnosti maibutnikh fakhivtsiv», *na nauk.-metod. semin. «Soft Skills – nevidiemni aspekty formuvannia konkurentospromozhnosti studentiv u XXI stolitti»*. Kyiv, s. 46, 2020.
- [24] N. P. Volkova, *Interaktyvni tekhnolohii navchannia u vyshchii shkoli*. Dnipro, 2018.
- [25] L. Ya Avrakhova, I. O. Palamarenko, O. V. Holik, L. K. Moskalenko та in., *English for Dentists – Anhliiska mova dlia stomatolohiv*. Kyiv, Ukraina, 2018.

*Стаття надійшла до редакції
02 серпня 2023 року*